

АНОТАЦИЯ

на докторска програма „Финанси, парично обращение, кредит и застраховка (Финанси)“
в професионално направление 3.8. Икономика

1 Актуалност и тематика на докторантурата

Икономическите изследвания в съвременния глобализиран свят се характеризират със засилване на приложния им аспект и усъвършенстване на инструментариума, използван при управлението на икономиката. Изучаването и прилагането на съвременните техники на финансов анализ предопределят необходимостта от качествени изследвания на многостранните икономически процеси и явления в променените световни икономически условия. В този контекст докторската програма в областта на финансите предлага възможности за широк избор на теми за дисертационен труд, свързани със специализацията и научните интереси на докторантите, като им позволява да придобият професионални умения за разработване на характерните за различни икономически сектори финансови стратегии, политики и мерки с обществена и/или фирмена значимост.

В контекста на Болонската декларация от 1999 г. България взема участие в реализирането на основната визирана в нея задача - да се повиши конкурентоспособността на европейската система за висше образование на международно ниво чрез изграждането на европейското образователно пространство. Едно от изискванията относно обучението на докторантите се състои в осигуряването от страна на обучаващите институции на програми, гарантиращи интердисциплинарно обучение и придобиване на умения, които могат да се „прехвърлят“ с цел да отговарят на изискванията на един по-широк пазар на труда и да се ориентират към изследователски кариери в Европейското пространство.

Изхождайки от тези цели и критерии, ИИИ при БАН разработи и актуализира докторска програма „Финанси, парично обращение, кредит и застраховка (Финанси)“ с цел оптимизиране на процеса на вграждане на Института и на БАН като цяло в европейското научно-образователно пространство. Проучвания на докторските програми в редица водещи европейски университети и научни центрове показват задължителното присъствие, респективно обществената потребност от реализирането на докторски програми по финанси, в съответствие с визираните цели за подготовка на специалисти за индустрията и правителствата, които да притежават нестандартно мислене по проблемите с особено значение за икономиката, както и умения за теоретични и емпирични изследвания на микро- и макроикономическите процеси и явления.

Обучението по докторска програма „Финанси“ осигурява развитие на аналитични способности и умения при извършване на професионални научно-приложни изследвания и многофакторни оценки на социално-икономическите процеси и явления на микро- и макроравнище на завършилите съответната специалност студенти, както и на желаещите да повишат своята квалификация служители в държавна, местна и корпоративна администрация.

Главните предимства на докторската програма по Финанси в ИИИ при БАН са нейните многопрофилен характер, практико-приложна насоченост на изследванията и поддържане на нивото на актуалност при анализа на финансовите процеси в икономиката в контекста на интеграцията на България в европейското икономическо пространство.

2 Образователни цели

Основната образователна цел на докторската програма по Финанси е подготовката на квалифицирани специалисти, притежаващи задълбочени знания, умения и практически навици, предоставящи им възможност за работа във финансовата, банковата и корпоративна система на България и страните от Европейския съюз, както и на академични длъжности, съгласно ЗРАС в РБългария. Постигането на основната образователна цел включва общотеоретична и практико-приложна изследователска подготовка в областта на паричната теория и политика, кредита, държавните, фирмените и международните финанси. Завършилите програмата докторанти получават необходимата образователна и научна квалификация в областта на публичния и корпоративния финансов мениджмънт, финансовата администрация и банковото дело.

3 Съдържание на обучението

Прилаганите в Института за икономически изследвания при БАН форми на обучение на докторантите съдържат 3 модула:

3.1 Образователен модул 1 – Индивидуално специализирано обучение

Включва самостоятелна подготовка и полагане на изпит по три дисциплини:

- Микроикономика
- Макроикономика
- Изпит по специалността

3.2 Образователен модул 2 – Общо специализирано обучение

Включва 2 избираеми специализирани докторантски лекционни курса.

- Курс „Методология на научните изследвания“
- Курс „Иконометрия“

3.3 Образователен модул 3 – Общо академично обучение

Включва два курса и изпит по:

- Информационни технологии
- Чужд език

4 Подготовка на докторантите

За докторантите е организиран учебен процес с цел да се разширява и задълбочава тяхната специална, методическа и езикова подготовка, необходима за разработване на дисертации на съответното научно равнище. Учебният процес се извършва по утвърдена програма, като се съчетава в максимална степен със самостоятелна работа. Подготовката на докторантите се планира с учебен и индивидуален план:

- в учебните планове се включват курсове и семинари по учебната програма, която е еднаква за всички докторанти от една и съща специалност;

- с индивидуалния план за работа на докторанта се определят: темата на дисертацията; сроковете за полагане на изпитите; посещението на определен цикъл лекции, участие в курсове, семинари, конференции; етапи и срокове за подготовка на дисертационния труд.

Индивидуалният план се изготвя от докторанта и научния му ръководител, обсъжда се в съответното научно звено (секция) и се утвърждава от Научния съвет. За докторантите се организират семинари с учени от Института. Въведен е постоянно действащ семинар, на който се обсъждат докторските тези. В подготовката на докторантите е включен курс по методи за икономически изследвания, предназначен да осигури методологична и методическа основа, необходима за разработването на докторантските трудове. Обсъждането на дисертационния труд се извършва в научното звено (секцията), към което е зачислен докторантът или неин разширен състав. Обсъждането се провежда на два етапа: предварителен и втори - за вземане на решение за откриване процедура за защита. Изискванията относно научното равнище на докторските дисертации и строгостта на процедурата се определят от ЗРАСРБ, Правилника за неговото приложение, Правилника за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в ИИИ при БАН и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Българската академия на науките.

5 Научен потенциал и условия за реализация на докторантурата

В ИИИ при БАН работят квалифицирани специалисти в областта на финансите. Хабилитираният състав към докторската програма включва академични служители към секции „Макроикономика“, „Икономика на фирмата“ и „Международна икономика“, които покриват различни профили на научната специализация/обучението и са в състояние да ръководят ефективно научния и образователен процес, и да създадат условия за експертно обсъждане и научна дискусия в предложената област.

ИИИ при БАН разполага със съвременна информационна и библиотечна база за осъществяването на докторантурата по заявената тематика. Наличната компютърна техника и програмно осигуряване задоволяват изискванията за качествени научни изследвания. В Института се провеждат докторантски семинари по методологията на научните изследвания, насочени към усвояване на основните елементи на технологията на научното, теоретично и практико-приложно изследване, както и на представянето на научните резултати на професионално равнище.

Докторантите имат достъп до заседанията на Научния съвет и на Общото събрание на учените на Института, до заседанията на секциите, като имат възможност да участват в обсъжданията на научните разработки, да получават професионални консултации и като цяло да трупат опит в усвояването на специфичните умения и познания за извършване на научноизследователската дейност.

В ИИИ при БАН се утвърждава практиката на включване на докторантите в реализирането на научноизследователски проекти. Това има съществено значение за обучението по докторска програма „Финанси“ с оглед на факта, че значителният брой планови научноизследователски проекти в Института са в областта на практико-приложната проблематика.

Институтът осигурява възможности за публикуване на резултатите от изследванията на докторантите в издаваните от него реномирани списания с международно признание - „Икономически изследвания“ (издание с импакт ранг) и „Икономическа мисъл“ (реферирано издание), както и в поредицата „Дискуссионни материали на ИИИ при БАН“ - издание, пряко насочено към публикуване на учебни разработки и изследователски тези на докторанти и млади учени.

6 Придобити знания, умения и компетентности

При подготовката на докторантите по докторска програма по Финанси се предвижда фокусиране върху изясняването и усвояването на теоретико-методологичните въпроси в областта на публичните финанси, финансите на фирмата, международните финанси, финансовия анализ, индивидуалните финанси, поведенческите финанси, банковото, застрахователното и осигурителното дело, кредитните и паричните пазари, взаимодействията между тях и съответните механизми, развитие на аналитични способности и умения при извършване на професионални научно-приложни изследвания и на многофакторни оценки на социално-икономическите процеси и явления. Придобитите познания и умения ще допринесат за създаването на съответстващи на новите реалности висококвалифицирани специалисти за управленска дейност - експерти за международните институции, за сферите на държавното и на фирменото управление.

Успешно завършилите докторската програма по Финанси към ИИИ при БАН притежават практически умения за професионални научни изследвания в обхвата на финансовото законодателство; за прилагане на конкретни методи и техники за събиране на държавните приходи; за използване отчетността за анализиране финансовото състояние на данъкоплатците, прогнозиране бъдещото развитие на ключови параметри на макроикономическо равнище; интерпретиране в дълбочина на финансовия баланс и счетоводния отчет на фирмите; бизнесоценяване, управление на ресурсите и активите на стопански субекти от всички сфери на икономиката; вземане на оптимални инвестиционни, финансови и кредитни решения; формиране и управление на портфейли от ценни книжа, валутни активи, инвестиционни проекти и кредитни портфейли. Богатият календар от конкурси за научни проекти и научни форуми позволява устойчиво развитие на умения за провеждане на научни дебати, извеждане на изследователски хипотези, написване на научни доклади, статии и студии, водещи към конструиране на финалния научен продукт, заложен в индивидуалните планове – дисертация и автореферат.

Наред с придобитите знания и умения, успешните докторанти придобиват и култивират специфични компетентности в различни области:

- Компетентности за самостоятелна подготовка и придобиване на нови знания;
- Комуникативни и социални компетентности;
- Професионални компетентности и компетентности по поемане на отговорност за изпълнение на професионални задачи (самостоятелно или в екип) на експертно ниво.

7 Възможности за професионална реализация

Завършилите докторската програма по Финанси, получават солидни теоретико-методологически знания и практически умения в областта на финансовия анализ; прогнозиране и системен анализ на ситуации, структурни промени, управление на процеси и разработване на политики. Това дава възможност за реализация в различни области на финансите, както и да изпълняват редица практически функции от аналитично-изследователско и управленско естество, да изследват, анализират и съответно – да консултират или лично да решават проблеми, свързани с национални и международни икономически процеси и тенденции, в конкретни сфери като банков сектор, корпоративен сектор, публичен сектор, социално-осигурителен и застрахователен сектор.

Успешно завършилите докторската програма могат да намерят реализация в държавната, областната и общинската администрация; в министерства, ведомства, агенции; в структурите на Европейския съюз; като специалисти по финансов анализ в национални и международни корпорации; в изследователски центрове; централни и търговски банки; като експерти и анализатори на актуални икономически, социални и политически проблеми и много други.